

og Stilling, som jo gjennem Læberne var bleven meget nedtrykt. Jeg beklager imidlertid meget, at man gik til det Skridt i 1814, at indføre Stats-skolen, saa meget mere som der i Slutningen af forrige Aarhundrede var begyndt at udvikle sig ad Frivillighedens Vej meget stærkt et privat Skolevæsen. Jeg skal til Være for Datidens Godsseiere blot nævne en Mand som Grev Nevenlow. Hans Skoler paa Fyn og Lolland bære umiskjendelige Vidnesbyrd om, at man fra den Side havde Opmærksomheden henvendt paa at gjøre Noget, men ad Frivillighedens Vej, for at opbjaelpe denne i og for sig meget vigtige Sag. Man havde ikke Tiltro til denne Retning, og derfor fik man Statskolen af 1814. Jeg beklager dette, især fordi Statskolen tog Ansvarfølelsen for Børnenes Undervisning fra Forældrene og lagde dermed Skolen fra Hjemmet istedetfor at knytte den til Hjemmet. Det er min Overbevisning, at den Skole, der skal blive til Belsig-nelse for et Folk og bære sine Frugter i Livet, maa knyttes saa nær til Hjemmet som muligt; jo længere de lægge Skolen fra Hjemmene, jo daarligere bliver den Frugt, denne Skole vil sætte i et Folk, det er min Overbevisning; thi det er Hjemmene, der er Samfundets Grundpiller. Der var engang en Mand, har jeg hørt fortælle, der kom til en fremmed Sognekirke, og da Kirkesan-geren begyndte at istemme Menighedsfangen, saa sang han med. Men det varede kun et Dieblif, før han holdt op; han mærkede nemlig, at Ingen af de Tilstedeværende deltog i Sangen, men at Alle vendte sig med Forbavselse og saae paa den Fremmede, der gav sig til at synge. Da han gik fra Kirke, spurgte han en Mand, hvor det kunde være, at Ingen sang med, men at de saae med Forbavselse paa ham; den Anden svarede imidlertid: „Er Du da saa gal at synge, naar Du kommer i Kirke, hvad skulde vi gjøre det for, det betale vi jo Degnen for“. Saaledes er der mange Hjem, hvor Forældrene ved Statskolen's Indførelse i 1814 ere komne til stille sig i et saa vigtigt Spørgsmaal som det om deres egne Børns Undervisning: Hvad kommer den Sag os ved, det betale vi jo Degnen for. (N. P. Jensen: Det maa være daarlige Hjem!) Det erede Medlem fra Randers siger, at det maa være daarlige Hjem; det behøver det i og for sig ikke at være; men naar man har taget Ansvarfølelsen fra dem, bliver Følelsen af deres Pligt for-mindsket. Jeg har derfor abskillige Indvendinger mod den gamle Skole, som jeg vil kalde Skolen af 1814. Det er jo i alt Væsentligt den samme, som vi have den Dag i Dag, og som der her er Spørgsmaal om at reformere. Min Hovedante mod den er den, at den tager Ansvarfølelsen fra Hjemmet, og at man har oprettet en Skole, der i mange, mange Maader og i mange, mange Forhold bliver fremmed for Hjemmet. Naar vi derfor skulle gaa til en ny Ordning af Skolevæsenet,

ønsker jeg, at man ikke skal gaa videre ind paa den Vej, men derimod komme tilbage til at knytte Skolen saa stærkt til Hjemmet som muligt. Jeg har ogsaa den Indvending mod den gamle Skole, at den ved den Maade, hvorpaa Religionsunder-visningen der har været ført og endnu tilbels føres — jeg taler ikke her om de enkelte hæderlige Und-tagelser, som jeg indrømmer, der findes, men om Statskolen som Institution —, efter min Forme-ning har begaaet et stort Misgreb. Istedetfor at lægge den bibelske Historie til Grund for helr denne Kristendoms Udvikling, saa har man ved Lærebøger, Læresætninger og dogmatiske Udviklin-ger pint og plaget danske Børn saalænge med disse Ting, at de, naar de blive 14 Aar, lukke deres Bog og gaa ud af Skolen med det Forsæt aldrig mere at lukke den Bog op, og af de mange Løfter, der aflægges, er der kun saa, der ere blevene holdte saa troligt som det. Sa, det grændser jo i høi Grad til det Komiske, saa vidt som man her er gaaet; man undlader end ikke at gjøre den dogmatiske Udvikling saa omhyggelig, at man sidder og plager Drengene paa 9—10 Aar med at lære uden ad paa Ramse, hvilke Pligter der paahvile dem som Vgtemænd, og det er der- for ikke uden Grund, at en saa betydningsfuld Mand som Profesfor Rasmus Nielsen i et Fore- drag om dette Forhold har sagt: Der som Læreren fandt en 9 Aars Dreng og en 10 Aars Pige udenfor Undervisningstiden i en Samtale om dette Emne, som de nys have hørt Læreren docere for dem, vilde Læreren finde det høist forargeligt. Jeg har endvidere den Anke imod Skolen af 1814, at den har tilfidesat i altsor høi Grad det rige Billedsprog, som det danske Folk har i sine Eventyr, sine Kampviser, sine Myther og sine Sagn (Udbrydelse af N. Andersen). Sa, det erede Medlem for Kjetteminde (N. Andersen) synes ikke om det, jeg her siger, men jeg tror, det er et stort Misgreb, Statskolen her har gjort sig skyldig i. Jeg troede ellers, at det erede Medlem kunde være enig med mig i at prise vore Digtere, og hvorfor gjøre vi det? Er det ikke, fordi disse Mænd have en særegen Gave til at bruge Billedsproget, for derigjennem som i et Speil at fremsille den aandelige og hjertelige Verden, der ligger bagved? Jeg priser Eventyr, Myther og Sagn, fordi et saadant rigt Billed- sprog i Særleshed passer for Børn for at give dem Indblik i den aandelige og hjertelige Verden. Tager jeg nu dette Lovforslag i min Haand, gennemlæser det og spørger, om nu nogen af disse Udsættelser, jeg har ved den gamle Skole, derved ville blive forandrede eller forbedrede, saa maa jeg svare Nei. Indførelsen af Skoleinspektør- institutionen peger for mig i en hel forfæret Retning, den peger atter fra Hjemmet til Staten. Det er min Overbevisning, at, hvis man fik denne Insti- tution indført, vilde den ikke alene blive en Plage, ja en sand Landeplage for Forældrene, men den